

Miljöavdelningen
Naturvårdsenheten
Anita Andersson

Bildande av Naturreservatet Edeby, Forshaga kommun

Beslut

Länsstyrelsen beslutar att med stöd av 7 kap. 4 § att bilda ett nytt naturreservat, med föreskrifter och skötselplan enligt nedan, bestående av området för det gamla reservatet och ett tillkommande område. Det nya reservatet avgränsas enligt karta i bilaga 1. Reservatets gränser utmärks i fält efter inmätning/ förrättning av Lantmäteriet.

Naturreservatets namn skall vara *Naturreservatet Edeby*.

Länsstyrelsen beslutar vidare med stöd av 7 kap. 7 § miljöbalken (1998:808) att upphäva sitt beslut av den 15 juni 1987, dnr 11.1211-194-87, gällande naturreservatet Edeby i Forshaga kommun med tillhörande föreskrifter och skötselplan.

Länsstyrelsens beslut om upphävande gäller endast under förutsättning att länsstyrelsens beslut om bildande av nytt reservat för området vinner laga kraft.

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Naturreservatet Edeby
Län	Värmland
Kommun	Forshaga
N2000-beteckning	SE0610140 Edeby
Bevarandeplan N2000	2005-03-29, utkast
Lägesbeskrivning	Vid Klarälven, 1 km öster om Övre Ulleruds kyrka
Församling/Socken	Övre Ullerud
Topografisk karta, terrängkarta	11DSV
Ekonomisk karta, fastighetskarta	11D4d
Naturgeografisk region	28b, sydligt boreala kuperade områden
Kulturgeografisk region	13, Värmlands mellanbygder
Fastigheter	Edeby 1:99 samt del av Edeby 1:6
Areal	24,71 ha
Förvaltare	Länsstyrelsen Värmland

Syftet med reservatet

Syftet med naturreservatet är:

- att bevara och utveckla ett område med naturtypen *alluvial lövskog* invid Klarälven
- att bevara förekommande geologiska strukturer – parallella älvvallar med mellanliggande blöta till fuktiga stråk – som uppkommit vid de geologiska processer som sker i älvdalen

Miljöavdelningen
Naturvårdsenheten

Skälen för beslutet

Beskrivning av det omgivande landskapet

Naturreservatet Edeby ligger i en del av Klarälvsdalen som är mycket rik på översvämningspräglade lövskogar med höga eller mycket höga naturvärden. I detta område arbetar skogsvårdsstyrelsen med att säkerställa lövrika biotoper genom att upprätta naturvårdsavtal samt genom att bilda biotopskyddsområden. Länsstyrelsen vill i säkerställandearbetet prioritera objekt i särskilt värdefulla trakter/landskap där omfattande naturkvalitéer finns och/eller där skyddsarbete redan påbörjats. Därför framstår utvidgningen av Edeby, tillsammans med skogsvårdsstyrelsens satsningar, som en naturlig och prioriterad del av säkerställandearbetet i området.

Vid en inventering av solitära bin sommaren -05 observerades ett antal ovanliga arter i närområdet. På banvallen som löper öster om reservatet förekommer vädssandbi (*Andrena hattorfiana*, hotkategori VU) medan flera andra arter finns på åkermarken norr om reservatet (storfibblebi *Panurgus banksianus*, VU, småfibblebi *Panurgus calcaratus*, NT, randbyxbi *Dasygaster hirtipes* NT, samt det sällsynta bladskärarbiet *Megachile ligniseca*).

Beskrivning av naturreservatet

Reservatet är beläget på östra stranden av Klarälven, nordväst om Edeby, på en höjd av 70 möh. Merparten av reservatets fastmarksskog, 11,6 hektar, domineras av översvämningspräglad gråalskog, klassat som *alluvial lövskog*. 6 hektar ingår för närvarande i nätverket Natura 2000. 1,6 hektar består av frisk lövskog och 0,3 hektar är granplantering. Undervegetationen präglas av näringskrävande arter med ett buskskikt bestående av hägg, olvon, brakved, skogstry och röda vinbär, medan fältskiktet domineras av vitsippa, liljekonvalj, ormbär och ormbunksväxter. I botten-skiktet finns bl. a. kransmossa. Enstaka grova björkar och granar förekommer naturligt, granen ställvis med en undervegetation av desmeknopp. Underlaget utgörs av älvsediment avlagrat i karaktäristiska älvvallar, där trädvegetationen är koncentrerad till vallarnas krön och sänkorna är vattenfyllda eller bevuxna med kärrvegetation. Återkommande högvatten fyller på sänkorna och tillför näring.

De största naturvärdena i reservatet är knutna till de gamla naturskogsartade lövbestånden på översvämningspräglad mark. Dessa värden har uppkommit genom att marken under lång tid varit lämnad för fri utveckling. Rik tillgång på död ved har skapats genom självgallring. Här finns en artrik kryptogamflora med bl.a. förekomst av kantöra, alticka, fnöskticka och asphättemossa, samt en artrik fauna av vedlevande insekter med bl. a. de tidigare rödlistade arterna jättesvampmal *Scardia boletella* och stekelbock *Necydalis major*. Det rika insektslivet skapar förutsättningar för insektsätande fåglar som de rödlistade arterna entita och mindre hackspett, vilka båda observeras årsvisst i reservatet. Båda arterna anses ha minskat under de senaste decennierna. Mindre hackspett, en art som kräver stora områden med rikligt med död lövved, finns rapporterad som häckande i området 1991 (Ulf T. Carlsson). Vitryggig hackspett har tidigare häckat i området (senast 1994) och har därefter påträffats vid ett antal tillfällen.

Området har ett stort *botaniskt* värde då det hyser ett stort antal kryptogamer, vars biotopkrav återfinns i naturskogar med stort inslag av gamla grova lövträd och gott om död ved. Det

Miljöavdelningen
Naturvårdsenheten

föreslagna naturreservatet har även ett stort *zoologiskt* värde genom lövnaturskogens speciella förutsättningar som livsmiljö för fågelfauna och vedlevande insekter. Värdena understryks ytterligare av att den starkt hotade vitryggiga hackspetten, med högt ställda krav på sin miljö, häckat i området, vilket visar att Edeby ligger i en viktig lövskogstrakt med stort inslag av gamla döende och döda lövträd. Inom vitryggsprojektet pågår utplanteringsförsök i en reservatet närliggande trakt. Bevarande såväl som utveckling av naturskogskvalitéer är betydelsefull för att ge förutsättningar för vitryggen att återetablera sig som häckfågel i området.

Motiv till skydd och föreskrifter

Genom ett omfattande och till övervägande delar rationellt skogsbruk har många lövskogsbiotoper minskat kraftigt i omfattning och lövandelen i skogslandskapet i stort har minskat kraftigt. För växt- och djurlivet viktiga strukturer och processer som var vanliga före ett aktivt brukande av skogen håller på att försvinna. Processer som eld och översvämning som i naturtillståndet är viktiga för föryngring av skogsekosystemen, har i det närmaste upphört. För de arter som är knutna till naturskogsartade lövskogar, med krav som inte tillgodoses i den brukade skogen, är ytterligare reduktion av biotopareal troligen förödande för deras långsiktiga överlevnad. Skogsbruk i de naturskogsartade bestånden skulle därför vara ett allvarligt hot mot bevarandet av den biologiska mångfalden i området.

Reservatet innehåller en prioriterad naturtyp, utpekad i EU:s habitatdirektiv, nämligen *alluviala lövskogar* (91E0) och har inkluderats som ett av Sveriges bidrag till europeiska nätverket "Natura 2000". Området omfattas därför av Miljöbalkens 7 Kap 28-29 §§ samt Förordnande om områdesskydd 16-20 §§, där det framgår att Länsstyrelsen för sådant område har ansvar att säkerställa att en gynnsam bevarandestatus bibehålles eller återställs för berörda livsmiljöer eller arter.

Edeby är en viktig del i en trakt med en koncentration av värdefulla lövskogsmiljöer. Genom en utökning av reservatet vid Edeby säkerställs ett område med alluvial lövnaturskog. Vidare skapas möjligheter att utöka arealen lövnaturskog i området genom reservatsbildningen.

Länsstyrelsen gör bedömningen att detta är ett mycket skyddsvärt område vars naturkvalitéer endast kan säkerställas genom att det undantages från skogsbruk och arbetsföretag som påverkar mark, flora och fauna.

Överensstämmelse med planer od

Beslutet står inte i strid med gällande områdesbestämmelser för området runt Övre Ulleruds kyrka (antagna 2003-05-27). Områdesbestämmelserna anger dock lovplikt för uppsättande av skyltar.

Miljöavdelningen
Naturvårdsenheten

Intresseprövning

I reservatsbildningsprocessen ingår som en del att i alla frågor göra en vägning mellan enskilda och allmänna intressen med den utgångspunkten att det ska finnas en rimlig balans mellan de värden som ska skyddas genom förbudet/inskränkningen, och den belastning som förbudet/inskränkningen har för den enskilde. Länsstyrelsen menar att den avgränsning av reservatet och de inskränkningar som gjorts av markanvändningen är nödvändiga, och att de inte går längre än vad som behövs för att uppnå syftet med reservatet (se nedan). Länsstyrelsens ställningstagande i denna del har skett med tillämpning av proportionalitetsprincipen.

Edeby är beläget i ett avsnitt av Klarälvens dalgång med ett antal bestånd av naturskogsartad sekundär lövskog tillhörande naturtypen *alluvial lövskog*. Naturreservatet Edeby är en viktig värdekärna i landskapet med för många arter lämplig livsmiljö. Tillsammans med övriga bestånd i trakten (varav flera mindre bestånd är skyddade av Skogsvårdsstyrelsen) säkerställs en helhet med möjlighet att på sikt uppbära hållbara populationer av många av de typiska och/eller skyddsvärda arterna. Att nu Edeby utökats till större areal betyder att största delen av den aktuella nyckelbiotopen införlivats med reservatet och samtidigt att hela beståndet av alluvial lövskog på näset är skyddat och således har de bästa förutsättningar att bestå.

Reservatsföreskrifter

För att tillgodose syftet med reservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken att följande skall gälla i reservatet.

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i den rätt att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med reservatet.

Utöver vad som annars gäller i lagar och författningar är det i naturreservatet förbjudet att:

1. bedriva någon form av skogsbruk,
2. bedriva täkt och annan verksamhet som förändrar områdets ytformer som att schakta, tippa, gräva, dika eller anordna upplag
3. anlägga luftledning,
4. uppföra ny byggnad, mast, antenn eller annan anläggning
5. bedriva markförbättringsåtgärd som kalkning eller gödsling i området,
6. uppföra stängsel
7. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel
8. ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6§ miljöbalken om förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheter att tåla sådana intrång som:

1. skötselåtgärder i enlighet med skötselplanen
2. gränsmarkering av, markerad led genom och uppsättning av information om reservatet
3. undersökningar av markslag, landskapselement, växt- och djursamhällen samt arter som ett led i uppföljningen av syfte och mål med reservatet

Miljöavdelningen
Naturvårdsenheten

C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap. 30§ miljöbalken om rätten att färdas och vistas i, samt om ordningen i reservatet i övrigt (gäller även markägare och innehavare av särskild rätt).

Utöver vad som annars gäller i lagar och författningar är det i naturreservatet förbjudet att:

1. insamla evertebrater, t ex skalbaggar och landmollusker,
2. samla in mossor, lavar och vedsvampar,
3. skada eller borttaga träd och buskar, inklusive död ved såsom lågor, torrträd och torra grenar,
4. utan länsstyrelsens tillstånd är det förbjudet att i näringssyfte organiserat utnyttja området, samt för skolor och institutioner att regelmässigt utnyttja området för att utföra naturvetenskapliga eller andra undersökningar

I samband med naturvetenskapliga eller arkeologiska undersökningar kan länsstyrelsen meddela undantag från ordningsföreskrifterna under C. Till naturvetenskapliga undersökningar räknas bl a den del av länsstyrelsens regionala miljöövervakning som utförs i samråd med naturvårdsförvaltningen samt undersökningar inom ramen för uppföljning av åtgärdsprogram för enskilda arter.

Ovanstående inskränkningar ska inte utgöra hinder för förvaltare att genomföra eller upphandla den skötsel som ska genomföras enligt till beslutet hörande skötselplan. Inte heller ska de hindra den genomfart via brukningsvägen som är nödvändig för brukande av omkringliggande jordbruks- eller fritidsfastigheter, eller underhåll av denna brukningsväg.

Ordningsföreskrifternas ikraftträdande

Länsstyrelsen beslutar att ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken träder ikraft tre veckor efter den dag författningen utkommit från trycket i länets författningssamling.

Fastställelse av skötselplan

Med stöd av 3 § förordning om områdesskydd enligt miljöbalken (SFS 1998:1252) fastställer länsstyrelsen bifogad skötselplan (bilaga 3).

Fastställelsen omfattar inte P-platsen. För denna tecknas separat avtal.

Ärendets beredning

Det första beslutet om reservatsbildning vid Edeby togs 1987 som intrångsärende, i samband med häckning av vitryggig hackspett i området (4,6 ha i västra delen av det nu utvidgade reservatet). Under Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering 1993-98 avgränsades en nyckelbiotop på 5,6 ha i direkt anslutning till naturreservatet. Då Länsstyrelsen 2002 fick kännedom om att en av de fastigheter nyckelbiotopen är belägen på övergått i Allmänna arvsfondens ägo ansökte Länsstyrelsen om ett avstående från fonden av del av fastigheten för naturvårdsändamål, med syfte att utvidga reservatet. I samband med ansökan till Allmänna arvsfonden inleddes förhandlingar om köp av del av ytterligare en fastighet, för att säkra ett större sammanhängande område med alluvial lövskog. I maj 2004 var fastighetsbildningen avklarad.

Miljöavdelningen
Naturvårdsenheten

Synpunkter från remissinstanserna

Från markägare till det gamla reservatet samt Fiskeriverket anför ingen erinran. Skogsstyrelsen tillstyrker utvidgningen av naturreservatet samt föreslagna skötselåtgärder.

Edeby älgjaksområde tillstyrker utvidgningen av naturreservatet men vill ha klargjort att brukningsvägen genom reservatet även fortsättningsvis kan användas för transport till och från ett fritidshus norr om reservatet. Ägaren till fritidshuset hörde sedan av sig och undrade över om brukarna av vägen fortsättningsvis kunde utföra underhåll av och för nyttjandet behövlig röjning invid vägen.

Fortum Distribution AB informerar om att luftledningen genom reservatet kommer att rivas, dock inte inom det närmaste året.

Länsstyrelsens planeringsenhet önskar förtydliganden angående planeförhållanden, samt tillägg av ett avsnitt om skötsel av fornlämningar. Planeringsenheten ifrågasätter också om skrivningen "naturvetenskapliga undersökningar" ska användas i avsnittet om ordningsföreskrifter.

Wermlands Ornitologiska förening tillstyrker bildandet av naturreservatet. Detsamma gör Ulf T. Carlsson, med tillägg av noteringen att den rödlistade fågelarten mindre hackspett häckade i området 1991.

Övriga remissinstanser har avstått från att yttra sig.

Länsstyrelsens kommentar till inkomna synpunkter

Planeringsförhållanden för området förtydligas och ett avsnitt om skötsel av fornlämningar tillfogas. Däremot får skrivningen "naturvetenskapliga undersökningar" stå kvar, med tillägg av "eller arkeologiska". Noteringen om säker häckning av mindre hackspett införs i texten under rubrik "Beskrivning av reservatet".

Reservatsföreskrifterna hindrar inte ett borttagande av luftledningen, förutsatt att det sker utan att förstöra ytformer, varför Fortums yttrande inte föranleder någon ändring.

Angående nyttjande av brukningsvägen ändras skrivningen till att gälla "brukande av omkringliggande jordbruks- eller fritidsfastigheter", samt införs undantag från föreskrifterna för underhåll av vägen.

Miljöavdelningen
Naturvårdsenheten

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, miljödepartementet, se bilaga 5.

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Eva Eriksson. Föredragande har varit byrådirektör Anita Andersson. I den slutliga handläggningen har även deltagit chefsjurist Lars-Ove Olsson och antikvarie Lotta Boss.

Eva Eriksson

Anita Andersson

Miljöavdelningen
Naturvårdsenheten

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Översiktskarta
3. Skötselplan
4. Konsekvensutredning
5. Hur man överklagar

Sändlista

Lars Eriksson, Hällekil Där Väst, 669 92 DEJE delg.
Fortum Distribution AB, Molkomsv., 660 60 MOLKOM delg.
Edeby älgjaktsområde, c/o Sam Arvidsson, Edeby 30, 669 92 DEJE delg.
Klarälven-Ullerud fiskevårdssområde, c/o Lars Emilsson, Strand 1, 669 91 DEJE delg.
Naturvårdsverket, Blekholmsterrassen 36, 106 48 STOCKHOLM
Riksantikvarieämbetet, Box 5405, 114 84 STOCKHOLM
Skogsstyrelsen Region Svea, Box 387, 651 09 KARLSTAD
Fiskeriverket, 401 26 GÖTEBORG
Urban Kihlström, Olivvägen 19, 681 33 KRISTINEHAMN
Lena von Cederholm Schmalenzée, Eddavägen 12, 182 63 DJURSHOLM
Lantmäteriet, Box 288, 651 07 KARLSTAD
Sveriges Geologiska Undersökning, Box 670, 751 28 UPPSALA
Forshaga kommun, Åke Sjöberg, Box 93, 667 22 FORSHAGA
Värmlands läns Jaktvårdsförbund, Box 65, 660 60 MOLKOM
Naturskyddsföreningen, Länsförbundet i Värmland, Verkstadsgatan 1, 652 19 KARLSTAD
Allmänna arvsfonden, att. Anne Wickström, Kammarkollegiet, Arvsfondsensheten, Box 2218, 103 15 STOCKHOLM
Wermlands Ornitologiska Förening, c/o Per Gustafsson, Barkvägen 4, 653 50 KARLSTAD
Värmlands Botaniska Förening, c/o Per Larsson, Fallängsvägen 39 A, 671 51 ARVIKA
Ulf T. Carlsson, Älvsborgsvägen 6, 681 43 KRISTINEHAMN
Planeringsenheten; kulturmiljö och plan
Enheten för areella näringar
Naturvårdsregistret